

CZU: 574:502/504(478)

DOI: 10.46727/c.v1.16-17-05-2024.p229-232

**SPECIILE PERICLITATE DIN SITUL EMERALD „POHREBENI”
ȘI VALOAREA LOR CONSERVATIVĂ**

**THE ENDANGERED SPECIES FROM THE "POHREBENI" EMERALD SITE
AND THEIR CONSERVATIVE VALUE**

Liogchii Nina, cercet. șt. coord., Institutul de Ecologie și Geografie, USM,
dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Fasola Regina, cercet. șt. sup., Institutul de Ecologie și Geografie, USM

Liogchii Nina, coord. sc. res., Institute of Ecology and Geography, MSU,
PhD, lecturer, UPS “Ion Creanga” from Chisinau

ORCID: 0000-0002-8202-1934

E-mail: nina.liogchii@gmail.com

Fasola Regina, senior sc. res., Institute of Ecology and Geography, MSU

ORCID: 0000-0003-2968-5210

E-mail: reginaf21@mail.ru

Rezumat. *Lucrarea include rezultate ale cercetărilor realizate pe parcursul anului 2023 în Situl Emerald „Pohrebeni”. Scopul cercetărilor este de a înregistra speciile valoroase de floră și faună protejate în teritoriul sitului și a stabili valoarea lor conservativă. Pentru realizarea scopului, au fost utilizate metode de cercetare în teren și laborator. În rezultat, au fost identificate 12 specii rare de plante și 19 specii de animale protejate prin intermediul instrumentelor naționale și internaționale, inclusiv 5 specii de interes unional.*

Cuvinte-cheie: *Situl Emerald „Pohrebeni”, valoare conservativă, specii periclitare, nivel de protecție.*

Abstract. *The work includes results of research carried out during 2023 in the Emerald Site "Pohrebeni". The purpose of the research is to record the valuable species of flora and fauna protected in the territory of the Site and to establish their conservation value. Field and laboratory research methods were used to achieve the goal. As result, 12 rare plant and 19 animal species protected through national and international instruments including 5 species of Union interest, were identified.*

Keywords: *"Pohrebeni" Emerald Site, conservation value, endangered species, protection level.*

Introducere

Biodiversitatea este pilonul principal al vieții, fiind esențială pentru specia umană. Ea le asigură oamenilor resursele necesare pentru a supraviețui și joacă un rol important în menținerea echilibrului ecologic al naturii. Însă activitățile umane cu impact negativ asupra mediului amenință biodiversitatea, cauzând poluarea și modificarea habitatelor naturale. Din acest motiv, în prezent, circa un milion de specii de plante, insecte, păsări și mamifere sunt amenințate de dispariție în întreaga lume [18].

Pentru prevenirea și stoparea declinului biodiversității, au fost elaborate o serie de politici de mediu în baza cărora țările își stabilesc măsuri pentru asigurarea protecției speciilor amenințate de floră și faună. Una din măsurile de protecție este crearea Rețelei Emerald, în cadrul căreia are loc conservarea durabilă a speciilor și habitatelor de interes național și european. În acest sens, este necesar să se cunoască speciile amenințate de floră și faună și starea lor de protecție, iar cercetările realizate în cadrul acestui studiu vor contribui la identificarea speciilor periclitare din Situl Emerald „Pohrebeni” și stabilirea valorii lor conservative.

Metode

Obiectul cercetării îl constituie Situl Emerald „Pohrebeni”, în cadrul căruia au fost efectuate cercetări științifice în teren și în laborator.

Pentru înregistrarea speciilor rare de plante și animale din teritoriul sitului, a fost aplicată metoda transectelor [12]. Abundența și gradul de acoperire ale substratului de către speciile valoroase au fost determinate prin metodologia descrisă de către Braun-Blanquet (1964), iar la colectarea mostrelor pentru cercetări în laborator s-au luat în calcul recomandările autorilor Doniță&Doniță (1975).

În cadrul cercetărilor în laborator, a fost determinată apartenența sistematică a speciilor colectate, fiind utilizate lupa, microscopul, determinatoarele și literatura de specialitate [9, 14, 16, 17]. În baza Criteriilor UICN și a documentelor naționale, regionale și internaționale, au fost stabilite starea de periclitate, statutul și nivelul de protecție ale speciilor rare [1, 2, 4-8, 10].

Rezultate și discuții

Situl Emerald „Pohrebeni” prezintă un sector forestier cu suprafața de 998 ha și este amplasat în Ocolul Silvic Pohrebeni, Întreprinderea de Stat pentru Silvicultură Orhei, raionul Orhei, pe un relief deluros, în coordonatele 28.8785/47.5737. Datorită reliefului variat, situl include multiple ecosisteme silvice și de luncă mlăștinoasă și creează condiții favorabile pentru o diversitate largă de specii de plante și animale.

Printre speciile de bază și cele însoțitoare de arbori și arbuști menționăm speciile ce prezintă interes de conservare, precum speciile naturale de gorun (*Quercus petraea*), tei (*Tilia cordata*) și frasin (*Fraxinus excelsior*) și speciile rare de sorb (*Sorbus torminalis*) și clocotiș (*Staphylea pinnata*).

Printre speciile rare de plante ierboase, în situl „Pohrebeni” au fost identificate și specii periclitate. Unele dintre aceste specii, precum crinul de pădure (*Lilium martagon*), laleaua Biberstein (*Tulipa biebersteiniana*), dumbrăvița (*Epipactis helleborine*) și viorea noapții bifolie (*Platanthera bifolia*) sunt incluse în lista speciilor rare din flora spontană a Republicii Moldova, iar altele precum ghiocelul nival (*Galanthus nivalis*), buruiana-de-junghi (*Cephalanthera longifolia*), căpșunica (*Cephalanthera damasonium*) au statut de specii vulnerabile pe teritoriul țării. În cadrul sitului a fost identificată și specia critic periclitată nemțșor fisurat (*Delphinium fissum*). Speciile menționate, fiind amenințate cu dispariția la nivel național, sunt protejate prin intermediul Cărții Roșii a Republicii Moldova. Majoritatea dintre aceste specii sunt protejate și la nivel regional, regăsindu-se în Cărțile Roșii ale țărilor vecine (România și Ucraina), dar și la nivel internațional, fiind incluse pe listele Anexelor Convențiilor de Mediu, Lista Roșie a Europei, Listele speciilor de interes unional, Directiva Habitate (Tabelul 1).

Tabelul 1. Specii rare de plante protejate în Situl Emerald „Pohrebeni” și starea de periclitate

Nr. d.o.	Denumirea speciei	Statut național		Statut internațional						
		R	CRRM	CRR	CRU	LRE	CITES	CBerna	DH	R.Emer.
1.	<i>Asparagus tenuifolius</i> Lam.	+	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	<i>Cephalanthera damasonium</i> (Mill.) Druce	+	+	+	+	+	+	-	-	-
3.	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch	+	+	+	+	+	+	-	-	-

4.	<i>Delphinium fissum</i> (Walds.ät Kit)	+	+	+	-	-	-	-	-	-
5.	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	+	-	+	+	+	+	-	-	-
6.	<i>Galanthus nivalis</i> L.	+	+	+	+	+	+	-	+	-
7.	<i>Lathyrus venetus</i> (Mill.) Wohlf.	+	-	-	+	-	-	-	-	-
8.	<i>Lilium martagon</i> L.	+	-	-	+	+	-	-	-	-
9.	<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.	+	-	+	+	+	+	-	-	-
10.	<i>Staphylea pinnata</i> L.	+	-	-	+	-	-	-	-	-
11.	<i>Tulipa biebersteiniana</i> Schult. et Schult.fil.	+	-	-	+	-	-	-	-	-
12.	<i>Veratrum nigrum</i> L.	+	-	+	-	-	-	-	-	-

Legenda Tabelor 1 și 2: R – specie rară în RM; CRRM – Cartea Roșie a Republicii Moldova; CRU – Cartea Roșie a Ucrainei; CRR – Cartea Roșie a României; LRE – Lista Roșie a Europei; CITES – Anexa Convenției de la Washington; Cberna – Anexa Convenției de la Berna; DH – Directivele privind conservarea habitatelor; R. Emer. – Lista speciilor de interes unional.

În Situl Emerald „Pohrebeni”, o deosebită valoare conservativă reprezintă și speciile de animale protejate prin intermediul diverselor instrumente naționale, regionale și internaționale (Tabelul 2).

Tabelul 2. Specii rare de animale protejate în Situl Emerald „Pohrebeni” și starea de periclitate

Nr. d.o.	Denumirea speciei	Statut național		Statut internațional						
		R	CRRM	CRR	CRU	LRE	CITES	CBerna	DH	R. Emer.
1.	<i>Bombina bombina</i> L. 1761	+	+	+	+	-	-	+	+	+
2.	<i>Bufo viridis</i> Laurenti, 1768	+	-	+	+	-	-	+	+	-
3.	<i>Capreolus capreolus</i> Linnaeus, 1758	+	-	+	-	+	-	+	-	-
4.	<i>Carabus violaceus</i> Linnaeus, 1758	+	+	-	-	+	-	-	-	-
5.	<i>Coronella austriaca</i> Laurenti, 1768	+	+	+	+	+	-	+	+	-
6.	<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	+	+	+	+	+	+	+	+	-
7.	<i>Hamearis lucina</i> L.	+	+	-	+	+	-	-	-	-
8.	<i>Hyla arborea</i> Linnaeus, 1758	+	+	+	-	+	-	+	+	-
9.	<i>Euphydryas matorna</i> Linnaeus, 1758	+	+	-	-	+	-	+	+	+
10.	<i>Iphiclides podalirius</i> L.	+	-	-	+	+	-	-	-	-
11.	<i>Lacerta viridis</i> Laurenti, 1768	+	-	-	+	+	-	+	+	-
12.	<i>Leptidea morsei</i> Fenton, 1882	+	+	-	-	+	-	-	+	+
13.	<i>Lucanus cervus</i> Linnaeus, 1758	+	+	-	+	+	-	+	+	+
14.	<i>Maculinea arion</i> Linnaeus, 1758	+	+	-	-	+	-	+	+	-
15.	<i>Martes martes</i> Linnaeus, 1758	+	+	+	-	+	-	+	+	-
16.	<i>Megascolia maculata</i> Drury, 1973	+	+	-	+	+	-	-	-	-
17.	<i>Meles meles</i> Linnaeus, 1758	+	-	+	-	+	-	+	-	-
18.	<i>Natrix natrix</i> Linnaeus, 1758	+	-	-	-	+	-	+	+	-
19.	<i>Triturus cristatus</i> Laurenti, 1768	+	+	+	-	-	-	+	+	+

Printre acestea menționăm: mamifere: căprior (*Capreolus capreolus*), pisică-sălbatică (*Felis silvestris*), jder-de-pădure (*Martes martes*) și bursuc (*Meles meles*); reptile: șarpe-de-casă (*Natrix natrix*), șarpe-de-alun (*Coronella austriaca*) și șopârlă-verde (*Lacerta viridis*); amfibieni: triton-crestat (*Triturus cristatus*), brotăcel (*Hyla arborea*) și buhai-de-baltă-cu-burta-roșie (*Bombina bombina*); insecte: albiță-mică (*Leptidea morsei*), albăstrița-cimbrisorului (*Maculinea arion*), fluture-pestriț-de-pădure (*Hamearis lucina*), fluture-maturna (*Euphydryas maturna*), *Megascolia maculata*, podalir (*Iphiclides podalirius*), carabidă-violacee (*Carabus violaceus*), rădașcă (*Lucanus cervus*).

Printre acestea, speciile *Lucanus cervus*, *Euphydryas maturna*, *Leptidea morsei*, *Bombina bombina*, *Triturus cristatus* sunt de interes unional. Prezența speciilor periclitate în Situl „Pohrebeni” semnifică importanța acestuia în conservarea diversității biologice și solicită aplicarea unor măsuri de management durabil al sitului.

Concluzii

Situl Emerald „Pohrebeni” include diverse tipuri de ecosisteme, ce creează condiții favorabile pentru o diversitate largă de specii de floră și faună. O deosebită valoare conservativă reprezintă cele 12 specii rare de plante și 19 specii de animale protejate prin intermediul instrumentelor naționale și internaționale, inclusiv 5 specii de interes unional.

Bibliografie:

1. BILZ, M., KELL, Sh. P., MAXTED, N., LANSDOWN, R.V. *European Red List of Vascular Plants*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2011. 144 p.
2. BOTNARIUC, N., TATOLE, V. *Cartea Roșie a vertebratelor din România*. Muzeul Național de Istorie Naturală „Gr. Antipa”. București, 2005. 260 p.
3. BRAUN-BLANQUET, J. *Pflanzensoziologie*. 3 Aufl. Wien, N. Y. 1964. 865 p.
4. *Cartea Roșie a Republicii Moldova*. Ed. a 3-a. Chișinău: Știința, 2015. 492 p.
5. *Cartea Roșie a Ucrainei*. Lumea animală. Kiev, 2009. 608 p.
6. *Cartea Roșie a Ucrainei*. Lumea vegetală. Kiev, 2009. 912 p.
7. *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES*. Washington, 1973. 417 p.
8. *Convention Conservation of European Wildlife and Natural Habitats*. Bern, 1979.
9. COZARI, T. ș.a. Pești, amfibieni, reptile. In: *Lumea animală a Moldovei*, vol. 2. Chișinău: Știința, 2003. 152p.
10. Directive 92/43/EEC of 21.05.1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. In: *Official Journal*. L 206/7, 22.07. 1992. 15/vol. 2, pp. 109-152.
11. DONIȚĂ, I., DONIȚĂ, N. *Metode practice pentru studiul ecologic și geografic al vegetației*. București, 1975. 47 p.
12. KENT, M., COKER, P. *Vegetation description and analysis – a practical approach*. Chicester, 1998. 363 p.
13. *Legea nr. 225/2022*. Monitorul Oficial nr. 343-348, art. 649, 04-11-2022.
14. NEGRU, A. *Determinator de plante din flora Republicii Moldova*. Ch: Universul, 2007. 391 p.
15. NEGRU, A. *Plantele rare din flora spontană a Republicii Moldova*. Ch: CEUSM 2002. 198 p.
16. TODERAȘ, I ș.a. Nevertebrate. *Lumea animală a Moldovei*, vol. 1. Chișinău: Știința, 2007.
17. ГЕЙДЕМАН, Т.С. *Определитель высших растений Молдавской ССР*. Киш.: Штиинца, 1975. 636 p.
18. Biodiversitatea: cum protejează UE natura [online] [accesat 25.01.2024]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/biodiversity>.